

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős szerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adnak vissza

Évfordulón.

Egy éve már, hogy egy ragyogó tavaszi napon ifj. Szántó Károly küzdelmes életét befejezte. Egy éve már, hogy a régi temetőnek új lakója akadt, hogy egy friss földhányás hirdeti egy meggyötört test örök pihenő helyét. Nekünk, utódainak az újságcsinálás terén, beszámolnunk kellene ezen az évfordulón. Beszámolnunk kellene arról, hogy az Ő évtizedes munkája nyomán mi is igyekeztünk megfelelni annak a kötelességnek, mely arra hívott el minket, hogy kicsiny magyarságunk ügyét úgy szolgáljuk, amint azt a nehéz idők járása kötelességünké teszi.

Felséges szép tavasz volt, mikor tettük. Egy ragyogó jövő minden ígérete illatozott és pompázott a virágtól terhes fák között, a napsütésben cikázó madarak dalában, a rohanó patak vig csobogásában, s magyarságunk ez évében mi mégis csak szomorúságának voltunk énekesei. Magyarságunk bus fáján az idén sem nyílt virág. Dermesztő hidegség, gyűlölet és harag fagyasztó leheletén nem tudott áttörni a napsugár. Gond, sulyos, nehéz gond ül minden magyar életben. Csak vérző, sulyos sebeink vannak, de szavunk elhalkult, meg nem értő lelkek között árnyként bolyongunk. Csak emlékezünk már s emlékeink kiapadhatatlan forrásából táplálkozva várjuk a Holnapot, mely hivatva volna meghozni nekünk a beteljesedett ígéretek ragyogó tavaszát. Emlékezzünk ma is arra a virágillatos tavaszi napra, mikor az újáledő természet minden pompája között egyszerű koporsója fölött bus halotti zsolozsmák szívet marcangoló melodiáit hordozta szét a virágszirmokat táncoltató vig tavaszi szellő, a derűs életét sirató bus emberek közé.

A magunk siratásának bus napjában álljunk meg egy percre a sir előtt, melynek sötét ölében annyi küzdelem, nélkülözés, elfojtott vágy, annyi szép után való törekvés, annyi kedély és derű pihen, — és emlékezzünk! A Tegnapra, mely eltűnt, a Holnapra, mely kérlelhetetlenül jönni fog, a Halálra, mely ott áll a mi hátunk mögött is s eljön értünk, bármily éltetően is

süt a nap, bármily szépen fakad a virág, eljön s leszünk mi örök harcos élők, megbékélt csendes halottak. S az immár másodszor virágot hajtó néma sir előtt emlékezzünk a Halottra, a harcos életére, mely a meg nem értések, a nélkülözések hosszú láncolata volt, de amelyet mégis megaranyozott az élet derűje, annak végtelen szeretete. Emlékezzünk, hogy elhozhassuk magunkkal e sirtól azt a szeretetet, mely úgy imádta a Mát, soha nem félt a Holnaptól s megbocsátott mindent a Tegnapnak. Emlékezzünk s elhozzuk magunkkal e sirján hajtott piros virágot s feldiszitjük vele a magunk bus életét, hogy remélje a ragyogó Holnapot, mely el fog jönni, hogy megbocsássa minden fájó könnyét a Mának.

—b—

Elindultam

megkeresni a Tavaszt, tekintettel április végére ésa bementott időjósításokra, de bármerre is jártam a várost, sehol nem találtam. Nem tudom, csak előlem bujt-e el, vagy már annyira megvénültem, hogy sehol sem találom meg, de a látottak és tapasztaltak után nyomtatásban adom, hogy a város területén nem leltem fel. — Eddig, ha kinéztem az ablakomon, elém terült a pázsitos piac, a legelésző libacsemekkel és a vigan kergetőző kutyákkal.

Ugy látszik azonban a libák meggondolták magukat s vagy a gunárok vagy a tojók léptek sztrájkba, mert csendes és tiszta tőlük az utca. A kutyák, mint hirlik sztrichnines husba harapnak s egyes gyermekeken, de kutyás családokat mély gyászba döntöttek. Nagy emiatt a felháborodás a kutya tulajdonosok körébe. Szerencsére nekem nincs kutyám, mert akkor én is felháborodnék s esetleg olyasvalamit találnék irni, amiért betönnék a fejem, pedig szegény ugyanis elég bizonytalanul ül a helyén.

A tavaszt az eddig felhozott cáfolatok dacára tovább kerestem, de akár merre néztem, mind kabátos és fázos embereken akadt meg szemem. Bámulatos, hogy így tavasz táján, mennyi gazdára bukkan az ember, kikiről azt se tudta senki, hogy vetéssel és ültetéssel is foglalkoznak. Mindenki tele van panasszal a tavasz késése miatt s csak egyesek etetik a konkurencsággal a mérget, hogy az ők rendszerük mellett, dacára a meg nem érkezett tavasznak kikelt ez meg ez a mag. Különösen a gyógynövény termelők között (kik úgy elszaporodtak, mint a burján, vagy az autótaxisok) van nagy vetélkedés. Tüzetesebb vizs-

gálat során azonban kiderült, hogy ami kikelt, az tulajdonképpen burján s nem digitális (lehet azonban, hogy a kettő egy.) Így tavasz táján máskor megindultak a tavaszi izü viccek, az idén ezek is kimaradtak s ami járja, annak mind hófehér szakála van a régiségtől. A kávéházban még mindig a hosszú téli esték ambíciójával folytak a preferanc csaták s a Don Juanok a kályha mellé huzódva, jártatják szájukat, kikaparva a régi emlékek közül a legrégebbeket, amik talán meg sem történtek, vagy ha igen, bizonyosan nem velük. Az építkezések megindulása is külső jelzője szokott lenni a tavasz megérkezésének. Itt azonban nem építkeznek, mert a lakosság már ezelőtt 50 esztendővel volt annyira előrelátó s kiépítkezett, hogy ilyen felesleges költségekkel ne terhelje meg a késő utódokat. Még sok mindent láttam szeretéssel a tavasszal kapcsolatban a városba, amiket máshol talán még is írának, de... itt nekem megsugták, hogy minden olyan tökéletes, de olyan tökéletes itt minálunk, hogy csak én látom rosszul a dolgokat. Ez kérem nincs is kizárva s azért be is fejezem szerény írásom, keresse más a tavaszt, amit én nem tudtam megtalálni.

—b—

A megalakuló gyermekdalárdáról.

Ismeretes mindenki előtt, hogy a helybeli Szt. Ferenc-rendi zárda illusztris főnöke Főtiszt. Pater Weldin Konstantin milyen lelkes híve és kitűnő művelője a zenének. Tudjuk, hogy fáradhatatlan ambícióval dolgozik azon, hogy az általa újalakított róm. kath. vegyeskar minél tökéletesebbet tudjon produkálni, tudjuk, hogy milyen nagy segítségére volt a Kaszinó férfikarának megteremtésénél s megszemenő tervei, melyek arra irányulnak, hogy egy kántor-továbbképző nyári tanfolyamot rendszeresítsen meg itt Szászvároson, felsőbb hatóságának teljes megértésével találkozott.

Fáradhatatlan ambíciója azonban itt sem áll meg. A zene iránti szeretetét átakarja plántálni a város serdülő ifjúságába is, egy zenekedvelő és ismerő generációt akar teremteni a gyermek-dalárda felállításával.

Ismeretes, hogy az iskolák tananyagának kibővítése által a gyermekeknek alig van alkalmuk esetleges zenei képességeiket fejleszteni, esetleg azok elrejtve maradnak, vagy pedig a szülőknek nem áll módjában azt fejleszteni, esetleg kiképezni. Tudvalevő a zenevelő és javító hatása is, a kedélynek a maga frissességében való megőrzése a zene által, és az a számtalan sok előny, melyet a zene ismerete az egyénre jelent.

A fenti okok, — párosulva Főtiszt. P. Weldin Konstantin elsőrangu zenepedagógiai tudásával, — arra indították őt, hogy megalakítsa a gyermek-dalárdát, melynek keretén

belül megismertetné s megszeretteté a zenét a jövő generációval, alkalmat adva az esetleges kiváló képességűeknek tehetségük fejlesztésére. Főtiszt. P. Weldin Konstantin eme önzetlen és a szülők által eléggé meg nem hálálható szándékának megvalósítása, bizonyára a nagyközönség legmesszebbmenő megértésével fog találkozni, annál is inkább mert teljesen nélkülözi a felekezeti jelleget, minden felekezeti egyformán szívesen felvesz és a legkisebb anyagi áldozatot sem kívánja a szülőtől. Felkérjük tehát a szülőket, hogy 10—15 éves gyermekeikkel május 15-ig jelentkezzenek a róm. kath. egyház irodájába.

Örömmel regisztráljuk Főtiszt. P. Weldin Konstantin nemes akcióját, melyről meg vagyunk győződve, hogy érdeme szeriht visszhangra fog a szülők között találni.

Polgármester-Választás.

A városi tanács legközelebbi ülése e hónap 28-ikának d. u. 4 órájára van kitűzve s ennek egyetlen tárgya a Vulcu János lemondásával megürült polgármesteri állás betöltése. A választás eredményéről még nincsen értesülésünk, de azt már most jelenthetjük, hogy beavatott körökben nem számitanak meglepetésre, úgy, hogy a feltevések szerint mindössze a most folyó állapot ideiglenessége fog megszűnni.

Mi teljes mértékben tudjuk méltányolni azokat a törekvéseket, melyek kidomborulnak az új tanács megalakulása alkalmával elhangzott hivatalos nyilatkozatokból. Tudjuk, hogy nagyon szembeszökő dolog lett volna nem azt jelenteni ki, amit a székét elfoglaló polgármester akkor kijelentett. Várjuk hát a legjobbat, azt, hogy a városházától erős akaratból fakadó kitartás távol fog tartani minden országos politikát és a város ügyeinek minden intézője mielőtt a városháza kapuján belépne, gondosan lekeféli ruhájáról mindazt a port, amit az ország-uton szedett magára.

Mi elfogjuk hinni és hirdetni fogjuk, hogy sem a tanácsnak, sem az állandó választmánynak, sem a polgármesternek megválasztásánál egyéb, mint a város közös érdeke nem volt irányadó és sem az országos politika fertőjének büze, sem személyi érdekek érvényesülésének kelevénye nem ékteleníti el a városi politika serdülő és tette vágyó daliás termetét, — ha ennek ellenkezőjét nem fogjuk tapasztalni. És van-e jogunk így beszélni manapság, amikor azt látjuk, hogy városunk élete az elnéptelenedés és elizlettelenedés mellett szellemi színvonala hanyatlásának betegségi tüneteit is hordozza?

Jöjjön az az új polgármester, akinek az új törvények sokkal jelentékenyebb hatáskört biztosítanak, mint a régi törvények keretei között lehető volt és mutassa meg, miképpen lehet sikeres munkával a felsőbb hatóságok elismerése mellett a polgártársak osztatlan szeretetét megérdemelni.

Tilos...

Nyolc hónapos koromban álhatatosan szoptam a jobb hüvelyk-ujjamat. Édes anyám boldog, sugárzó arccal csiklandozott meg nyakam tájékán, mint ahogy azt az anyák általában tenni szokták és ezzel a nyolc hónapos gyerek műnyelvén azt mondotta, „nem szabad fiacskám!” Tehát tilos. Akkoriban erőszakos fiu lehettem, mert nekem hiába tiltották meg, csak azért is „dudliztam,” mig nem valami keserű lekvárral kenték be hüvelykujjamat. Ezt megértettem, borzasztó visítást vittem véghez, de használt.

Nem nagyitok, ha azt állítom, még ma is, ahányszor reám jön a „hüvelykujj szopogató”, érzem a keserű lekvár ízét és nem dudlizom. Sokan azt vélik, hogy felnőtt ember nem szopja a hüvelyk-ujját, az gyerekes rossz szokás. Már pedig én tudok reá esetet, hogy egyik gyerekkori pajtásom, aki ma egy királyi udvarnál ezredesi rangban szárnysegéd, még 15—16 éves korában is téli estéknél a kályha mögé kuporodva órák hosszat a legnagyobb élvezettel szopogatta a tiz közül valamelyik ujját.

Na, oly diszes állásban, bizonyára elszokott a dudlizástól, biztosan azonban nem tudom.

Két éves koromban a zenélő, forgó, szaladó játékszereket bontogattam széjjel, megtapasztalni, mi mozgatja. Tilos! Egy-két tasli, azóta nem érdekel semmi forgó, szaladó masina.

Hét éves koromban robinzonoztunk. Jégzajlás idején, a feledhetetlen Temes folyó hátán uszkáló jégablakon tutajoztunk. Mi sem természetesebb, hogy bizony rendesen nyakig estünk a zajló árba, őrangyalunk volt, hogy nem pusztultunk oda a jeges vízbe. Eszünk ágában sem volt, így vizesen haza szaladni. Csak estefelé, mikor már csontá fagyott rajtunk a vizes ruha, somfordáltunk haza. Szegény édesanyánk alig tudott a jégpáncéltól kimelegíteni. Egy kis megérdemelt verés testrésztünk északi oldalán jelezte a tilalmat. Persze mi azért suttyomban csak tovább tutajoztunk azon külömbsséggel, hogy ha beestünk a vízbe, télvíz idején szépen levetkőztünk egy ingbe (még csak náthások sem lettünk) és hatalmas tűz mellett szárítottuk ruháinkat, cipőinket s mintha mi sem történt volna, szárazon büszkélkedtünk haza. Igen ám, de elárulta turpiságunkat ruhánk rettenetes füstölt szaga, meg aztán cipőnk oly tökéletesen szárítottuk meg, hogy oly törekeny lett mint a tordai üveg. Nagyobb mérvű testi fenytés figyelmeztetett arra, hogy „tilos”. Azontul egész mostanig életutamb jobbról-balról csupa tilalom fákkal volt szegélyezve. Kezdve a katekizmusban felsorolt tilalmaktól végig az iskolákon, cigarettázni tilos, itt fürödni tilos, ott gyepre feküdni tilos, később a különböző társadalmi tilalmak, a törvény tilalmi stb. stb. Jött aztán a legeslegújabb kor. Jellegzetes vonása ezen kornak, hogy a rádió, képtávírászat, repülőgép korában mindennek és mindenkinek minden tilos. Tilos a fáknak az égbe nőni, noha azért fa, hogy nőjön. Opasno je van se nagnuti, padlóra köpni, falragaszt a falra ragasztani, műkedvelői előadásokat a legártatlanabb célzattal, adófelemelést nyugodtan megadásal zsebetett kezekkel végigélvezni, mindenminden tilos. Tilos a közügyekbe való beleszólás, mert ahoz nem ér fel az eszünk. Tilos bárkinek bármiről az igazat, a valóságot feltárni. (Megjegyzem vagyok én is olyan gyarló, hogy nem szeretem ha szemembe mondják az igazat.) Szóval bármely élet megnyilvánulása tiltva van. S amerre lép az ember, az orrát mindenfelé egy-egy tilalomfába üti. De valami mégis meg van engedve. Szabad hüvelykujját szopogatni, szabad adót fizetni ha van honnan, szabad meghalni, ezt megelőzőleg koplalni. Szabad a menyországba vagy a pokolba jutni. Sok mindent szabad, az bizonyos, élni akarni is szabad, de alkotmányosan élni az ha szabadna is, nem lehet. A legjobb tehát, ha szépen lekuporodunk a fütetlen kályha mögé és tilalom ide, vagy oda, az már nem számít, — szopogatjuk hüvelykujjainkat, mint ahogy ez előtt pont 26 évvel tette az a barátom, aki ma egy koronázott fejedelemnek ezredes szárnysegéde.

ALPHA.

HIREK.

Szemrebbenésnyi ideig

tartott csak, s a megmozdult föld 9000 házat döntött romba. Görögország klasszikus földjén megmozdult a föld, titkos földalatti erők megborzongtatták a tavaszi nap fényében pompázó várost s százazrek boldogságának és szomorúságának városa megszűnt otthona lenni munkás, szorgalmas, remélő embereknek. Kifürkészhetetlen s fel nem tartóztatható a természet megmozdulása. Hiába ostromoljuk az eget, hiába kopogtatunk a tudás erejével a titkok ajtaján, tehetetlen férgék vagyunk, ha reng alattunk a föld. A föld sötét mélyében folyik az elemek harca, s hiába van fenn, a nap alatt tündöklő élet, hiába tudás, erő, hiába gyűlölet és megbocsátás, bűn és jószág, a megmozdult föld összeropant mindent s a szenvedések és félelmek nagy khaoszába egyesít minden emberit. És nyomán nincs kivétel, hiába vannak eget ostromló imák s poklokat hívó átkok: megszűnik az élet, s csak mérhetetlen szenvedés és könny sir a romok között, melyekből talán kisarjadzik még a diadalmas élet, de ennek az új életnek oly nagy az ára, hogy ragyogása mindig könnytől és szenvedéstől lesz fátyolos. Ahol tegnap békés narancsfa-ligetek s olajfa-erdők ezüstös lombján pajkos táncot járt az éltető napsugár, hol boldog emberek klasszikus idők csodái között járták az élet utjait, ma megváltozott a föld képe. Hegyek támadtak és sülyedtek el, források törtek fel s folyók tüntek el, ma víz és tűz pusztít s éhínségesek fájdalmas jajszavát hordozzák megveszekedett szelek a szürke ég alatt. Ez a jajszó berepüli, s e földrengés megreszketteti az egész világot. Vajjon meghallják, vajjon megérik-e, kik rendülhetetlennek és végtelennek hiszik a maguk világát? —b—

— **Egyházi hangverseny.** A róm. kath. egyház pünkösdi ünnepén nagy zenésmise keretében tartja meg ünnepi istentiszteletét. Ugyancsak pünkösdi első napján délután egyházi hangversenyt rendez az új orgona-alap javára. Ekkor mutatkozik be a nagy nyilvánosság előtt Főtiszt. P. Weldin Konstantin vezetése alatt az újszervezett vegyeskar is. A nagyszabású templomi hangverseny műsora a következő: 1. Szt. Ferenc himnus; előadja a vegyeskar. 2. Ultima oratio: bariton-solo. 3. Szűz Anyám: vegyeskar a zenekarral. 4. Solo: éneklő Lienerthné urasszony. 5. Stabat mater (Rossini): bariton-solo. 6. Hymnus (Schubert): vegyeskar. 7. Trio (orgona, hegedű, csello) 8. O salutaris hostia: vegyeskar. 9. Bach: Orgona. Pünkösdi másodnapján ugyancsak az orgona-alap javára nagy kerti mulatságot is rendez a róm. kath. egyház. A kettős zenei ünnepélyre már most felhívjuk városunk zenekedvelő közönségének figyelmét.

— **Fürdőrend.** A helybeli kádfürdő bármely csütörtök, péntek, szombaton egész nap és vasárnap délelőtt, a gőzfürdő urak részére bármely szombaton délután van nyitva. Gőzfürdő hölgyeknek ez évadban utóljára május hó 3-án csütörtökön délután.

— **Ifj. Szántó Károly sirja** kegyeletos szívü emberek nemes akarából az évfordulóra diszes köntösbe öltözött. A Brasai Brutus ur által készített és adományozott fejfát egy szeretettel megcsinált uj hant környezi Triznyai István ur jóindulatából, megemlékezésül az együttes munkára, melyet hosszú időn keresztül végeztek a lap és a magyarság szolgálatában. — Röpke pillanat egy év az élő szempontjából, s végtelen hosszú idő arra, hogy egy halott emlékét teljesen elmossa az idő. Csak jó emberek tudnak emlékezni s csak jó emberek emléke él túl a síron.

— **Figyelmeztetés.** A „Szászváros és Vidéke” kiadóhivatala egy pár ingyenes példányt fog küldeni ezután állandóan a magyar öntudat erősítése végett, a vármegyei magyarlakta vidékekre. Kérjük a címzetteket lapunknak az érdekes magyar testvérek közötti pontos szétesztására.

— **Eljegyzés.** Gyenge Ilus és Kulcsár Vilmos f. hó 22-én tartották eljegyzésüket.

— **Az államrendőrség** értesítése szerint figyelmeztetjük a közönséget, hogy a szolgálatot teljesítő rendőrök újrendszerű tűzjelzővel vannak felszerelve. Tűz esetén a legközelebbi rendőrszem értesítendő, kinek jelzésére pillanatok alatt megkapja a tűzjelzést a központ. Az ilyenformán alármirozott tűzoltóság percek alatt a tűz színhelyén lehet majd.

— **Halálozás.** Cseh Alajos helybeli iparos f. hó 20-án 88 éves korában végelgyengülésben meghalt. Temetése f. hó 22-én d. u. 5 órakor volt a róm. kath. egyház szertartása szerint nagy részvét mellett. Az elhunytban Németh Lőrinc kerekes-m. az apósát gyászolja.

— **Fontosabb a magánérdek az emberi életnél.** A közegészségügyi miniszter rendeletet adott ki, amely az összes külföldi gyógyszerkülönlegességeket kitiltotta Románia területéről. A példátlanul álló rendelkezés nemcsak a gyógyszerészeknek jelent nagy károsodást, akik a kitiltott gyógyszereket meg kell, hogy semmisítsék, hanem valóságos csapás a betegekre nézve is. Igen sok olyan betegség van, amelynek gyógyszerét belföldön nem gyártják, vagy ha készítik is, a gyógyszer rossz. De nemcsak a gyógyszereket, hanem az oltóanyagok behozatalát is megtiltották. Ez nemcsak az ember, hanem az állatgyógyászat terén is rengeteg bajt és kárt fog okozni. A kitiltás megett az lappang, hogy a miniszter a belföldi rossz készítményeket akarja védeni. Nehány ember érdekéért veszélyezteti az ország lakosságának százszázait.

— **Közgazdasági értesítés.** Gabonapiac: Buza. Helybeli kismalmok részéről nagy kereslet indult meg a buza iránt s fizetnek piaci buzáért mm.-ként 1000 leut. Exportra e cikkben nincs üzlet. — Tengeri. Kereslet a fölkerülő mennyiségeket könnyen fölveszi. Ára nagyvékanként 170, mm.-ként 740—750 leu. Fölmerült árak oly magasak, hogy a szomszéd megyékből való tengeri ideszállítás is convenabilis, úgy, hogy nagy emelkedés e cikkben nem látszik valószínűnek. — Burgonya. 60—65 leu litervéka. — Bab. 120—130 leu litervéka. — Kendermag. 220 leu litervéka. — Lóhere. 40—45 leu kilónként.

— **A városi csordák** május elsején mennek ki legelőkre. A pásztorkodási díj nem mint eddig terményekben, hanem átszámítva készpénzben fizetendő a városi pénztárnál.

— **Sulyos visszaélés a dévai ipar- és kereskedelmi kamaránál.** A dévai kereskedelmi kamara főtitkára Rusiceki, kit 21 éves korában mint specialistát ültettek befolyásos bukaresti rokonai a kamara nyakába, speciális tudását arra használta fel, hogy a leg- raffináltabb módon sulyosan megkárosítsa a kamarát. A pompás Buick kocsiján eltűnt titkár ügyét Groza miniszter hosszú memorandumban ismerteti, melyet felterjesztett Bukarestbe is. Az ipar és kereskedelmi kamara tagjai bizonyára kellő megnyugvással néznek a pénzüket elvivő Buick kocsiján.

— **Tűzifabeszerzés a jövő télre.** A város sebeshelyi erdőseibe termelt kétezer öl egészséges elsőminőségű tűzifa a sebeshelyi rakodóhelyen a közönség rendelkezésére áll. A fa szépen száradt, nem korhadt és az usztató patakban mindössze pár órát feküdt, úgy, hogy minősége semmivel sem alábbvaló, mint az usztatatlan, ugynevezett berenyi öleknél.

— **Anthrax elleni oltást rendelt el a hatóság.** A város vezetősége megrendelte a szükséges szérumot s mihelyt megérkezik, megkezdődik az állatok beoltása. Köztudomásu, hogy a közelebbi időben nemcsak városunk környékén, hanem éppen a város területén is felette sok állat esett áldozatul ennek a nagyon fertőző kórnak s így feltételezzük állattartó gazdáinkról, hogy a beoltás iránt méltó érdeklődéssel fognak viseltetni.

Amerikai magyar históriák.

Irta: KUN ANDOR.

Lakavannában egy kis magyar házban beszélgetünk az óhazáról. Az öreg amerikai könnyelábadt szemmel elevenít fel sok régi emléket s kitör belőle a szomju ábítózás az után a föld, az után a levegő után, amit talán sohasem fog elérni.

— a minap gyógyultam fel, mert sulyos beteg voltam. Amikor rám tört a láz és közel éreztem a véget, folyton az járt eszembe, hogy hej, csak otthon temetnének el, hazai földben nyugodhatnék... Ezt sem fogom tudni elérni. Engem életre-halálra ideköt minden. Ellenben szeretném, ha fiam hazlátogatna és megismerné ősei országát.

A fiu, aki most végezte el középiskoláit, hallgatja, hallgatja, majd megszólal:

— Meg akarom ismerni Magyarországot, el is fogok oda menni... Csak mondja mister, van már Magyarországon — vasut?!

Nem tudom igaz-e: Clevelandban hallottam. Élt ott a régi jó időkben egy Kerekes Sándor nevű magyar. Csapos volt. Bikaereji ember. Egyszer verekedni kezdtek a „kosztűwerek” a „szalónban”. Ő közéjük vetette magát s úgy belemelegedett, hogy békítés közben az egyikre olyan csapást mért, amibe az szörnyet halt.

Gyönyörű ütés volt. Mesterütés. El is ítélték, ki is töltötte a büntetést és utána leszerződötték — rendőrnek. Egyébként Clevelandban ma is van vagy harminc magyar származásu rendőr, csupa tagbaszakadt legény, aki, ha megtámadják, ugyanugy kitudja vágni a rezet, mint mr. Alexander Kerekes.

A négerek nagyszerű zenészek, kitűnő táncosok és legtöbbje meglepő nyelvésztehetség. Minden idegen nyelv úgy ragad rájuk, mint a kisgyerekre (talán azok is ők valójában?) Négy évvel ezelőtt, amikor West-Virginában jártam, Kermit állomáson a szerencsen vasuti pincér így bucsuzott tőlem:

— Köszönöm alássan!

Azt monta, hogy — alássan... Mrs. Berkóval sok évvel ezelőtt Palm Beachon, ahol még akkor alig fordult meg idegennyelvű ember, a gyaloghintót toló néger-szolga magyarul kezdett el beszélgetni. Egy kenmorei magyar farmer, aki Ohio államban Akron mellett lakik, beszélte nekem, hogy egyszer kiszólt a feleségére:

— Vigyázz lelkem a csirkékre, mert ellopják ezek a tolvaj szinesek.

Amire a néger farmer-szomszéd mosolyogva felelte magyarul:

— Ne tessék félni, tisztességes emberek vagyunk mi.

Isten tudja, hogy ragadt a magyar nyelv ezekre, magyar bányászok, munkások közt, vagy valamelyik magyar uriháznál, ahol esetleg inaskodtak... Bezzeg az osztrák tábornokok egész életet éltek nálunk s a magyar nyelvből a káromkodáson kívül semmi sem ragadt rájuk.

Valamikor az a mondás járta, hogy a magyar New-Yorkban leveti a póre gatyát, Brunswickban a ráncos csizmát, Trentonban a kucsmát és Chicagóban már angol gentleman.

Egy magyar a rosszabbjából. Otthon előkelő név, nagyszerű ősök. Azután sok adósság, egy csöndes kisiklás, Amerika. Pompásan öltözködik, beszéde megtévesztően tökéletes angol, fellépése biztos s az esze úgy vág, mint egy igazi pesti csibésznek. Ő mondta:

— Nem kívánkozom haza. Nagyszerű ország ez. Csak azokat a városokat kell elkerülni, ahol sok a bevándorolt. A bennszülött amerikai a világ legjobb, leghiszékenyebb embere, aki segíteni akar embertársán. Ha ezek közül akármelyikhez beállítok egy nagyszerű üzlettel — amit abban a percben találtam ki — mind bedül és kinyitja az erszényt. Minden nap más városban mellbe lehet vágni valakit. Azonban mindenkit csak egyszer, mert ha egy idegen egyszer becsapott egy amerikait, az többet soha nem hisz idegennek. Amerika azonban igen nagy: minden napra esik egy szüz amerikai, akit még nem csaptak be...

Sokan kijöttek a zarándoklással, hogy szerencsét próbáljanak. A pár festő és szobrász művészen kívül azonban — akiket mesébe illő szerencse ért — mind hosszú orral, pénz nélkül s éppen azért Amerika esküd ellenségeként fognak vissza sompolyogni.

Nem akarják otthon megérteni, hogy a Broadway nem járnak az emberek térdig dollárban, amiért csak le kell hajolni és fel lehet nyalábolni. A dollár ugyan kint kevesebbet ér, de még nehezebben adják.

Az amerikai magyarok legtöbbje sokkal kevesebb, izzadságosabb és testet-lelketölőbb munkával keresi itt a dollárt, mint mi otthon a pengőt. Meg kell azért nagyon kinlódni. Az amerikai magyar tejbe-vajba fürösztli óhazai vendégét, de ha pénzt kérnek azok tőle egyszerre elsavanyodik:

— Miért? Én is munkával kerestem, kerresse más is munkával.

Támogatja a becsületes ügyet, segíti az elesettét: de nagyon a fogához veri a centet, amikor azt látja, hogy meg akarják pumpolni. Minden olyan törekvés hát, amelyik kiagyalt ürügyek címén akarja bármily kis összeg erejéig is kopasztani őket: céltalan. Megunták a hazafias kéregetést, a jótékonyra festett alamizsnagyüjtést, a közérdekűnek kiáltott könyvkép-, érem- és más akciókat.

Nagyon megcsalódtak azok is, akik azt hitték, hogy jönnek, látnak, győznek. Amerika nehéz ország, itt alul kell kezdeni, min-

dent, itt nem lehet fejest ugrani a karrier csinálásába. Itt van mindenre ember bőven. Itt egyszerű tehetségek kallódnak el — több mint bárhol a világon — mert itt kiválni ebből az elképesztő nagy tömegeből sokkal nehezebb, mint másutt. Itt népszerűséget, feltűnést, elismertséget, mindent diktálnak, s itt csak azt veszik észre, aki már ismert. Hogy itt valaki kiugorjon — ahhoz vagy hallatlan ügyesség, vagy hallatlan szerencse kell, az sem árt, ha az illető hallatlan nagy tehetség.

A otthoni nagy írókat, művészeket, politikusokat itt senki sem ismeri egy pár név kivételével, mint ahogy nálunk sem ismerik a nicaraguai vagy paraguai kiválóságokat, ha mi sokkal több is vagyunk, mint Nicaragua vagy Paraguay. Nekünk minden óhazai művésznünk, különösen színészünk idefelé kacsingat. Oktalanság. Idekint tudnák meg, hogy még a magyarok is alig ismerik őket. Azok a magyar művészek pedig, akik itt érvényesültek, igen kemény, megpróbáltatásos küzdelmek után verekedték fel, magukat és sokan korántsem azok itt, mint amilyen nagyok otthon hiszik őket. És hány igazán nagy tehetség kallódott el, akiknek nevét elnyelte itt az élet.

Hogyan keletkezett a tánc?

Ha a tánc keletkezését — a vallásos tánc-tól a charlestonig — figyelemmel kísérjük, kétféle táncot találunk. Az egyik a társadalmi, a másik a színházi tánc. Minden emberben megvan az a hajlandóság, hogy a megszokott mindennapi mozdulatokon változtasson. A bölcsészek is elismeréssel szólnak a táncról. A középkorban szövetségek alakultak a tánc fejlesztésére, mert az emberi szellem megnyilatkozását látták benne. Az egyiptomi papok az istenek tiszteletére templomi táncokat lejtettek, melyeket megfelelő mozdulatokkal kísérték. A nép is táncolt. Férfiak férfiakkal, nők nőkkel az istenek tiszteletére. Az egyiptomiak minden istentiszteletet táncsal kötöttek össze. Az indusoknál is a vallásos szertartáshoz tartozott a tánc és a zsidóknál is. A zsidók körül táncolták a frigysekre nyit. A perzsák fuvolaszó mellett táncoltak.

A görögöknél a tánc teljes művészet lett. Az orchestra — tánchely, melyből az orchestra szó származik, — volt a táncművészet helye. A vallási és nemzeti ünnepek díszre volt a tánc, mely a színházban a közönséget mulattatta. Himnuszok éneklése mellett szép mozdulatokat lejtettek. Ezek a mozdulatok is megörökltek a különféle régi vázákban és kis szobrászati tárgyakon. Terpsichore volt a tánc muzsája. Nyilvános ünnepeken egész jelene- teket játszottak le mozdulatokban — pantomin-táncot lejtettek Cres, Arthemis és Apolló ünnepén. A színházban háromféle tánc járta: a kétségbeesés tánca, a tréfás groteszk-tánc, és az ugynevezett lira tánc. A görögök fejlett esztétikai érzése nagy gongot fordított arra, hogy az ifjuság harmónikus testmozdulatokra szokják rá. A rómaiak átvették a görög táncok legtöbbszörét és a rómaiak vallási táncait átvették az első keresztyének is. A XIV. században a Rajna mentén valóságos epidémiaként tört ki a tánc-düh. Hasonló megnyilatkozást észleltek Párizsban 1800-ban.

A társaságbeli ugynevezett mondain-táncok az olaszoktól erednek. Az olasz táncmesterek pontosan megszabták a tánc minden figuráját. A férfiak köpenyben, kalapban, kesztyűben, kardosan táncoltak. A nők nehéz uszályos brokátruhában járták a táncot. Az udvarokban királyok és fejedelmek voltak az előtáncosok.

A középkornak nevezetes táncok voltak egyes ipari mesterségek képviselőinek a táncai, amelyeket ünnepi alkalmakkor jártak el. Minden tánc erősen karakterizálja azt a kort, amelyben született. A XIX. századot a valzer jellemzi, a XX. századot pedig az amerikai táncok. A mai táncok üteme teljesen olyan, mint a mai ember életének a tempója: lázas rohamzó.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonoknak, jóbarátoknak és ismerősöknek, kik felejtethetetlen jó anyánk: özv. Ábrahám Albertné elhalálása alkalmával részvénytáncosainkkal és a temetésen való megjelenésükkel mély fájdalomunkat enyhíteni igyekeztek, ezuton is hálás köszönetet mond a

Dr. Grauer és Sugár család.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokonok, jóbarátok és ismerősök, kik megboldogult férjem, illetve apánk, após: Cseh Alajos elhalálása alkalmával a temetésen való megjelenésükkel fájdalomunkat enyhíteni igyekeztek, fogadják ez uton is hálás köszönetünket.

özv. Cseh Alajosné és a Németh család.

Légköri zavarok nem bántják,
s a legtökéletesebb
műélvezetben lesz része, ha

Parlophon
grammaphonon

Parlophon
lemezekről

hallgatja otthonában a
világ legnagyobb művészeit.

E világhírű márka gyártmányai
feltűnő olcsó árban a
„Szászvárosi Könyvnyomda Rt.”
papirkereskedésében kaphatók

VIDÉKI

előfizetőinket tisztelettel kérjük, hogy esedékessé vált előfizetési díjaikat a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.” címére postafordul-tával beküldeni sziveskedjenek.
Tisztelettel: a KIADÓHIVATAL.

„ERZSÉBET“-MOZI A KONVIKTUSBAN.

Alapítva 1911-ben. — Ig. váll. Neuvirth György.

Ma vasárnap, f. év április hó 29-én
délután 4³⁰ és este 8³⁰ órakor:

Nagy irodalmi est, Henry Batail:

A meztelen nő

világhíres regényének legújabb film-változata. — Főszerepben:

Petrovics Szvetozár, Nitta Naldi, Lucienne Legrange.

Cenzurat: de pretorul Dămian.

Értesítés!

116 1—4

A n. é. közönség szives tudomására hozom, hogy

mészáros- és hentesáru

üzletemet f. év május hó 1-től a Str. Regele Ferdinand (Vásár-u.) 4. sz. alól, hol eddig évekig működtem, a Str. G. Barițiu (Sörház-u. volt Simon-féle ház) 2. sz. alá helyeztem át. Új helyiségemben is biztosítva a n. é. közönséget a legmesszebbmenő előnyös kiszolgálásról, a további szives pártfogást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Molnár Ferenc

mészáros és hentes - mester.

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120, negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!